

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคามในทศวรรษหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาอนาคตภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2555-2564 ด้วยการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 6 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดและเตรียมผู้เชี่ยวชาญ (2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือ EDFR รอบที่ 1 (3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (4) การพัฒนาเครื่องมือ หรือแบบสอบถาม (5) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ หรือ EDFR รอบที่ 2 (6) การเขียนภาพอนาคต โดยผู้วิจัยได้เลือกสมรรถนะที่เป็นไปได้ในระดับมากขึ้นไป กล่าวคือสมรรถนะที่มีค่า มัชชฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไปและสมรรถนะที่มีความสอดคล้องกันของความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 และค่าผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัชชฐานไม่เกิน 1 รวมไปถึงสมรรถนะที่มีระดับคะแนนความพึงประสงค์ที่มีค่าร้อยละ 85 ขึ้นไป มาเขียนอนาคตภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม ในทศวรรษหน้า ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับคือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์สมรรถนะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือ EDFR รอบที่ 1

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สอบถามถึงสมรรถนะหลักทั้ง 14 ด้าน ว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร ผลคือผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นว่าสมรรถนะทั้ง 14 ด้านมีความครอบคลุมสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอีก 10 ปีข้างหน้า และมีข้อเสนอแนะว่า สมรรถนะด้านที่ 12 ด้านการเป็นผู้นำทางนวัตกรรมทางการบริหาร การศึกษานั้น ควรบูรณาการกับสมรรถนะด้านที่ 13 ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ เพราะเป็นด้านที่มีความเกี่ยวเนื่องกันสามารถบูรณาการกันได้

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่เป็นไปได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยอนาคตแบบ EDFR รอบแรก สามารถสรุปเป็นรายด้าน ได้ 13 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษาผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถนำความรู้ความเข้าใจใน

หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาพร้อมทั้งสามารถสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษาสามารถจัดองค์การ โครงสร้างการบริหาร และกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสมสามารถประยุกต์ทฤษฎี หลักการสมัยใหม่ มาใช้ในการบริหารจัดการ และสามารถปรับปรุงกระบวนการบริหารงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ด้านที่ 2 ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษาผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตต้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายการศึกษา นำไปสู่การกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ มุ่งให้เกิดผลดี คู่คุณค่าต่อการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติสามารถติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถจัดทำ และบริหารแผนยุทธศาสตร์และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง

ด้านที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือ ต้องสามารถบริหารจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้สามารถวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาและต้องมีภาวะผู้นำการบริหารในระดับสูง

ด้านที่ 4 ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือ ต้องสามารถจัดระบบงานสารบรรณได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถบริหารจัดการงบประมาณอย่างถูกต้องและเป็นระบบสามารถวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และสามารถพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ด้านที่ 5 ด้านการบริหารงานบุคคลผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือ สามารถสรรหามูลค่ากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงานสามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบสามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษาและสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

ด้านที่ 6 ด้านการบริหารกิจการนักเรียนผู้ซึ่งชาวญามีความเห็นว่าสมรรถนะ
 ที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือ ต้องสามารถบริหารจัดการให้เกิด
 กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสามารถบริหารจัดการให้กิจการบริการผู้เรียนสามารถส่งเสริมการจัด
 กิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และสามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม
 และความสามัคคีในหมู่คณะ

ด้านที่ 7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาผู้ซึ่งชาวญามีความเห็นว่าสมรรถนะ
 ที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือต้องสามารถจัดทำแผนพัฒนา
 คุณภาพของสถานศึกษาพร้อมทั้งสามารถประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน
 การศึกษาของสถานศึกษาได้ด้วย

ด้านที่ 8 ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ชุมชนผู้ซึ่งชาวญ
 มีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือสามารถ
 บริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ไปสู่ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถเผยแพร่ข้อมูล
 ข่าวสารและกิจกรรมของสถานศึกษาไปสู่ชุมชนสามารถใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการ
 ประชาสัมพันธ์สามารถสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดยมีเป้าหมายใน
 การเข้าไปช่วยเหลือชุมชนและเปิดโอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถระดมทรัพยากร
 และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านที่ 9 ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ซึ่งชาวญามีความเห็นว่า
 สมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือ สามารถใช้และบริหาร
 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสามารถประเมิน
 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ และสามารถส่งเสริมสนับสนุน
 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ด้านที่ 10 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาผู้ซึ่งชาวญ
 มีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือมีความรู้
 เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นต้นแบบได้และต้องเป็นผู้นำเชิง
 คุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
 ผู้บริหารสถานศึกษา ให้การส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม
 และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม

ด้านที่ 11 ด้านการมีจิตบริการ ผู้ซึ่งชาวญามีความเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาส
 เป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือต้องสามารถให้บริการที่เป็นมิตร สามารถ

สื่อสารข้อมูล ได้ชัดเจนเต็มใจช่วยเหลือมีความเอื้อเฟื้อแสดงน้ำใจมีความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ และสามารถร่วมวางแผนเป็นที่ปรึกษาที่ผู้รับบริการวางใจ

ด้านที่ 12 ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าจะมีโอกาสน่าเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือมีความสามารถในการวิจัยและมีความสนใจใฝ่รู้ในสาขาอาชีพของตนรอบรู้เท่าทันเหตุการณ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ เสมอ นำความรู้วิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ได้ศึกษามาปรับใช้กับการทำงานสามารถรักษาและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและมีความรู้เกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของระบบการศึกษาไทย

ด้านที่ 13 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าจะมีโอกาสน่าเป็นไปได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต คือมีความตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอกที่มีต่อองค์กร มีความเข้าใจในการวางแผนระยะใกล้และระยะไกลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงมีความยืดหยุ่นยอมรับการเปลี่ยนแปลงและยอมรับข้อมูลใหม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการทำงานตามข้อมูลใหม่และมีความอดทนต่อความกดดัน มีความมั่นคงและมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่รวมทั้งมองคนในแง่ดี

2. สรุปผลการวิเคราะห์สมรรถนะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ หรือ EDFR รอบที่ 2

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่เป็นไปได้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม ในทศวรรษหน้า ด้วยกระบวนการวิจัยอนาคตแบบ EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน โดยการตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range หรือค่า Q3-Q1) และค่าผลต่างระหว่างฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน เป็นรายชื่อเพื่อพิจารณาเลือกสมรรถนะที่เป็นไปได้ในระดับ มาก ขึ้นไป กล่าวคือ สมรรถนะที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และเป็นสมรรถนะที่มีความสอดคล้องกันของความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1 เป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ที่มีค่าความถี่ร้อยละ 85 ขึ้นไป และได้วิเคราะห์ข้อมูลรายด้านสรุปประมาณค่าสมรรถนะที่เป็นไปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษาผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าจะมีโอกาสน่าเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ จำนวน 5 สมรรถนะ จากทั้งหมด 6 สมรรถนะ ยกเว้นสมรรถนะ

ด้านการสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา สมรรถนะเดียว
ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มาก” มีความเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ และเป็นสมรรถนะ
ที่พึงประสงค์

ด้านที่ 2 ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษาผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะ
ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะและเป็น
สมรรถนะที่พึงประสงค์ 7 สมรรถนะ คือ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายการศึกษา
สามารถกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา สามารถ
จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งให้เกิดผลดีคุ้มค่าต่อการศึกษา สังคมและสิ่งแวดล้อม
สามารถนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ สามารถติดตาม ประเมิน และรายงานผล
การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถจัดทำและบริหารแผนยุทธศาสตร์ และ
สามารถคิดวิเคราะห์ขั้นสูง

ด้านที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาส
เป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะ
ที่พึงประสงค์ 6 สมรรถนะ คือ สามารถบริหารจัดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
สามารถนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการ
จัดการเรียนรู้ สามารถวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา และมีภาวะผู้นำการบริหารในระดับสูง

ด้านที่ 4 ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่
ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันใน
แต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 4 สมรรถนะ คือ สามารถจัดระบบงานสารบรรณ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารจัดการงบประมาณอย่างถูกต้องและเป็นระบบ สามารถวาง
ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนา
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ด้านที่ 5 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาส
เป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่
พึงประสงค์ 5 สมรรถนะ คือ สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน สามารถจัด
บุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้
สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและ
บุคลากรในสถานศึกษา และสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากร
ในสถานศึกษา

ด้านที่ 6 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 4 สมรรถนะ คือ สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และสามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ

ด้านที่ 7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 2 สมรรถนะ คือ สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และสามารถประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านที่ 8 ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 5 สมรรถนะ คือ สามารถบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ไปสู่ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมของสถานศึกษา ไปสู่ชุมชน สามารถใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ สามารถสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดยมีเป้าหมายในการเข้าไปช่วยเหลือชุมชนและเปิดโอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถระดม/จัดสรรทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา

ด้านที่ 9 ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 3 สมรรถนะ คือ สามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ และสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ด้านที่ 10 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 5 สมรรถนะ คือ มีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นต้นแบบ ได้ เป็นผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม

ด้านที่ 11 ด้านการมีจิตบริการ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 6 สมรรถนะ คือ สามารถให้บริการที่เป็นมิตร สามารถสื่อสารข้อมูลได้ชัดเจน สามารถเต็มใจช่วยเหลือมีความเอื้อเฟื้อแสดงน้ำใจ มีความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ และสามารถร่วมวางแผนเป็นที่ปรึกษาที่ผู้รับบริการวางใจ

ด้านที่ 12 ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 8 สมรรถนะ คือ มีความสามารถในการวิจัย มีความสนใจใฝ่รู้ในสาขาอาชีพของตนรอบรู้เท่าทันเหตุการณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ นำความรู้วิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่ ที่ได้ศึกษามาปรับใช้กับการทำงาน รักษาและประยุกต์ความรู้ ความเชี่ยวชาญทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และมีความรู้เกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของระบบการศึกษาไทย

ด้านที่ 13 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสมรรถนะที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ “มากที่สุด” มีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละสมรรถนะ และเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ 5 สมรรถนะ คือ ตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอกที่มีต่อองค์กร มีความเข้าใจในการวางแผนระยะใกล้และระยะไกลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นยอมรับการเปลี่ยนแปลงและยอมรับข้อมูลใหม่ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการทำงานตามข้อมูลใหม่และมีความอดทนต่อความกดดัน มีความมั่นคงและมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่รวมทั้งมองคนในแง่ดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนี้เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า “ผู้บริหารสถานศึกษา” นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2549:10 - 12) ที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและผู้บริหารที่มีคุณภาพ เป็นปัจจัยหลักความสำเร็จ ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และการที่จะได้มาซึ่งผู้บริหารที่มีคุณภาพ “สมรรถนะ” สามารถเป็นตัวบ่งชี้ได้เพราะสมรรถนะคือ กลุ่มพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถในการทำงานของบุคคลที่เกิดจากความรู้ เจตคติ หรือ คุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดในตำแหน่งงานนั้นๆ นับได้ว่าสมรรถนะมีความสำคัญอย่างมากในมิติของการเสริมหนุนให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย ดังที่ ไรท์ (Wright, 2001 :

20) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะพบว่า สมรรถนะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นตัวชี้ทิศทางและเป็นตัววัดความเจริญเติบโตส่วนบุคคลซึ่งเป็นทุนมนุษย์ อันเป็นตัวเสริมหน้าที่ในการบริการและเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการติดตามงานและเป็นตัวขับเคลื่อนความสำเร็จที่สำคัญขององค์กร ดังนั้น “สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา” จึงมีความสำคัญในการที่จะสะท้อนความสามารถในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกิดจากความรู้ เจตคติ หรือ คุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้การบริหารงานในสถานศึกษา สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริรानी วสุภัทร (2551 : 294-297) ที่ว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

ผลการศึกษานาถภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม ในทศวรรษหน้า เป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้ 13 ด้าน 66 สมรรถนะดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา มีสมรรถนะที่พึงประสงค์และเป็นไปได้ทั้งหมด 6 สมรรถนะ คือ 1) สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา 2) สามารถสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา 3) สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษาได้เหมาะสม 4) สามารถจัดองค์การ โครงสร้างการบริหาร และกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสม 5) สามารถประยุกต์ทฤษฎี หลักการสมัยใหม่ มาใช้ในการบริหารจัดการและ 6) สามารถปรับปรุงกระบวนการบริหารงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ กู๊ด (Good, 1973 : 121); ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 24) ; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259); เทือนทองแก้ว (2551 : ออนไลน์)

ด้านที่ 2 ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษาในอนาคต ประกอบด้วย 1) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายการศึกษา คือผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตต้องมีทักษะด้านการค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำนโยบาย และ 2) สามารถกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีแบบแผนและมีคุณภาพ 3) สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ มุ่งให้เกิดผลดี คู่คุณค่าต่อการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม 4) สามารถนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ สมรรถนะนี้มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเครื่องมือในการทำงานของผู้บริหารคือ แผนปฏิบัติการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่

สามารถปฏิบัติตามแผนได้คือผู้บริหารที่มีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จ 5) สามารถติดตามประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือนอกจากสามารถปฏิบัติตามแผนได้แล้ว ผู้บริหารยังต้องสามารถติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนได้ด้วย ทั้งนี้อาจจะใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการทำงานก็ได้ 6) สามารถจัดทำ และบริหารแผนยุทธศาสตร์ และ 7) สามารถคิดวิเคราะห์ขั้นสูง คือผู้บริหารต้องกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งเพื่อให้สามารถมองปัญหาได้อย่างรอบด้าน นำไปสู่การวิเคราะห์หาวิธีการในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ กู๊ด (Good. 1973 : 121); ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 24); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259); เทื่อน ทองแก้ว (2551 : ออนไลน์)

ด้านที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการมีประเด็นสำคัญ คือ 1) สามารถบริหารจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพคุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล 2) สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการคือ ผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น 3) สามารถนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นภาระกิจหลักอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา 4) สามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู 5) สามารถวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา 6) มีภาวะผู้นำการบริหารในระดับสูงเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภารดี อ้นนันทน์ (2552 : 93-107) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับมาก

ด้านที่ 4 ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่ประกอบด้วย สมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด จำนวน 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สามารถจัดระบบงานสารบรรณได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สามารถบริหารจัดการงบประมาณอย่างถูกต้องและเป็นระบบ 3) สามารถวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและ 4) สามารถพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ กู๊ด (Good. 1973 : 121); ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 24); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ด้านที่ 5 ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ 1) สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน 2) สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ 3) สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา

ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ) สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา) สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ กู๊ด (Good, 1973 : 121); ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 24); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259); เทียน ทองแก้ว (2551 : ออนไลน์) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานบุคคลเป็นสมรรถนะที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการ ด้านบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวเป็นอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชู มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 6 ด้านการบริหารกิจการนักเรียนประกอบด้วยสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ 1) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน 3) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และ 4) สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ กู๊ด (Good, 1973 : 121); ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 24); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259); เทียน ทองแก้ว (2551 : ออนไลน์) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผล

ด้านที่ 7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ 1) สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและ 2) สามารถประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. (2553 : 135-140); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ด้านที่ 8 ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ชุมชนประกอบด้วยสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ 1) สามารถบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ไปสู่ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษา 2) สามารถเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมของสถานศึกษา ไปสู่ชุมชน 3) สามารถใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ 4) สามารถสร้าง

กิจกรรมเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดยมีเป้าหมายในการเข้าไปช่วยเหลือชุมชนและเปิดโอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและ5) สามารถระดม/จัดสรรทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. (2553 : 135-140); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ด้านที่ 9 ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีโอกาสเป็นจริงมากที่สุดสมรรถนะหนึ่ง เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษาได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งใช้เป็นสื่อหลัก หรือใช้เป็นตัวเสริมหนุนให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารในอนาคตจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สมุทร ชำนาญ (2550 : 71-84) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41) ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านนี้ เพื่อให้ 1) สามารถสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งต้อง 2) สามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ และ 3) สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ด้านที่ 10 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ 1) มีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นต้นแบบได้ 2) เป็นผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 4) ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมและ5) มีความกล้าหาญทางจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. (2553 : 135-140); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41); ณรงค์วิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ด้านที่ 11 ด้านการมีจิตบริการประกอบด้วยสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ 1) สามารถให้บริการที่เป็นมิตร 2) สามารถสื่อสารข้อมูลได้ชัดเจน 3) สามารถเต็มใจช่วยเหลือ 4) มีความเอื้อเฟื้อแสดงน้ำใจ 5) มีความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ 6) สามารถร่วมวางแผนเป็นที่ปรึกษาที่ผู้รับบริการวางใจซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและ

นักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. (2553 : 135-140); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); ฌรงควิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ด้านที่ 12 ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีโอกาสเป็นจริงมากที่สุดสมรรถนะหนึ่ง คือ ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญอาชีพ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเชี่ยวชาญในงานของตนอันสะท้อนได้จาก ต้องเป็นผู้รอบรู้เท่าทันเหตุการณ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ และยังคงสามารถนำความรู้ วิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ได้ศึกษามาปรับใช้ในการทำงาน มีความสามารถในการวิจัย มีความสนใจใฝ่รู้ในสาขาอาชีพของตนเอง รู้จักรักษาและประยุกต์ความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความสามารถทางภาษาอังกฤษ และมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยสมรรถนะนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาตัวผู้บริหารสถานศึกษาเองให้มีสมรรถนะที่พึงประสงค์เพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริราณี วสุภัทร (2551:294-297) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า สมรรถนะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานผ่านวัฒนธรรมการเรียนรู้ใน โรงเรียนและสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. (2553 : 135-140); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); เทื่อน ทองแก้ว (2551 : ออนไลน์); ฌรงควิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ด้านที่ 13 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงตัวแรงที่สำคัญที่จะทำให้ขนาดภาพสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ไป คือ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทันต่อบริบททางการบริหารสถานศึกษาที่เปลี่ยนไป มิฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาอาจประสบปัญหาในการบริหารสถานศึกษาได้ในอนาคตในประเด็นนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง อันประกอบด้วย การตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอกที่มีต่อองค์กร มีความเข้าใจในการวางแผนระยะใกล้และระยะไกลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงมีความยืดหยุ่นยอมรับการเปลี่ยนแปลงและยอมรับข้อมูลใหม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการทำงานตามข้อมูลใหม่ และมีความอดทนต่อความกดดัน มีความมั่นคง และมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่รวมทั้งมองคนในแง่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. (2553 : 135-140) ; สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548 : 6-41); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545 : 5); เทื่อน ทองแก้ว (2551 : ออนไลน์); ฌรงควิทย์ แสงทอง (2546 : 259)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยว่าพบผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้ได้เห็นความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตทั้งนี้เพื่อให้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ให้ความสำคัญกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดแนว นโยบายการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคามในอนาคตนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะวิชาชีพการบริหาร มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาอย่างรอบด้านครอบคลุมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาภายใน 10 ปีนี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงในบริบททางการบริหารการศึกษาอย่างมาก อันเป็นผลมาจากการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน หรือแม้แต่เป็นผลมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้นผู้วิจัยเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ควรที่จะตระหนัก และให้ความสำคัญในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

1.3 เสนอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ควรนำผลการวิจัยอนาคตภาพสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการพัฒนาเพื่อรองรับอนาคตทั้งนี้ในสมรรถนะด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษาอาจไม่ต้องเน้นหนักในสมรรถนะการสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารที่เหมาะสมกับสถานศึกษาดังที่ปรากฏในผลการวิจัยที่สมรรถนะด้านนี้มีค่าคะแนนต่ำที่สุดจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 เสนอให้ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ควรนำสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคตไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาและก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในอาชีพของตน ดังผลการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการตั้งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพที่มีสมรรถนะในด้านนี้จำนวน 8 สมรรถนะและเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ทั้งสิ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยโอกาสต่อไป

2.1 การวิจัยอนาคตแบบ EDFR เป็นการคาดการณ์โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะในภาพกว้าง โดยไม่ได้ลงลึกในรายละเอียดในหลายๆมิติ เช่น ในมิติของการวัดสมรรถนะและมี

ของการประเมินสมรรถนะ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอให้มีการวิจัยเชิงอนาคตในแต่ละมิติ เพื่อให้ได้ภาพอนาคตของแต่ละมิติในเชิงลึก

2.2 เสนอให้นำผลการวิจัยไปทำการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบสมรรถนะทุกสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันว่าอยู่ในระดับใด

2.3 จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นเป็นรายกรณี เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของผลการปฏิบัติงานกับสมรรถนะในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY